

Verslag van de KBVE-excursie in het Maldegemveld op 4 juni 2011

Chantal MARTENS, Guido BONAMIE, Hans DE BLAUWE, Wouter DEKONINCK, Marc LODEWYCKX,
Georges MERTENS, Jorgen RAVOET, Chris SNYERS, Michel VAN MALDEREN & Steve WULLAERT

Inleiding

Op 4 juni 2011 vond een excursie van de KBVE plaats in het natuurreservaat Maldegemveld. Het was een zeer warme en zonnige dag. Tien deelnemers verschenen aan de start. Deze bijdrage geeft de resultaten van de inventarisaties die werden uitgevoerd.

Studiegebied

Het Maldegemveld is een bos- en heidegebied in het uiterste zuiden van de gemeente Maldegem (Oost-Vlaanderen, België). Het Maldegemveld sluit aan bij het Drongengoedbos. Natuurpunt vzw heeft hier 102,1 ha in eigendom.

Vóór de 18e eeuw behoorde deze plaats tot een groot 'veldgebied' (MARTENS, 2010). Het was een woest gebied met op de armste gronden heide en op de iets rijkere gronden schraal grasland. Er kwam ook opslag voor van struiken en bomen. Begin de jaren '90 bleef van dit veldgebied zo goed als niets meer over. In 1993 verwierf Natuurreservaten (de voorloper van Natuurpunt) hier de eerste 4 ha en het reservaat kreeg de toepasselijke naam 'Maldegemveld'. Tijdens de voorbije twee decennia werden nog heel wat gronden aangekocht door Natuurpunt en werd geïnvesteerd in heideherstel (DE BEELDE, 2002).

Heidebiotopen zijn momenteel vooral te vinden in het zuidelijk deel van het gebied (Maldegemveld Zuid). Hier werden berkenbosjes en naaldhoutaanplanten gedeeltelijk verwijderd en op veel plaatsen werd geplagd. Er komt nu een afwisseling voor van droge en natte heide met hier en daar opslag van struiken en bomen. Maldegemveld Zuid bevat ook een aantal mooie heischrale en struisgraslandjes en er komen een

aantal eiken-berkenbosjes voor. Het naaldbos is er de voorbije 10 jaar grotendeels gerooid voor uitbreiding van de heide. Door het gebied lopen mooie dreven met bermen die zeer bloemrijk zijn en een afwisseling kennen van ruige en schralere stukjes. Op de heidepercelen wordt begrazing met Gallowayrunderen gecombineerd met een kleinschalig maaibeheer. De heide behoort vegetatiekundig tot een bijzonder overgangstype, de zogenaamde 'intermediair Atlantische heide', met typische plantensoorten zoals bijv. *Carex binervis* en *Ulex europaeus* (MARTENS & VERSIGGHEL 2011).

In Maldegemveld Noord wordt de grootste oppervlakte ingenomen door eiken-berkenbos, waarin tot voor kort veel *Quercus rubra* groeide. In het gebied liggen ook enkele graslandjes en een populierenbosje. Boven de aardgasleiding die door het gebied loopt bevindt zich een strook met ruigte en struweel (MARTENS & VERSIGGHEL 2011).

Bijzonder voor het Maldegemveld en het Drongengoed is de aanwezigheid van een ondiepe, ondoorlatende kleilaag in de ondergrond met daarop voedselarme zure zandgronden (MARTENS, 2010). De waterhuishouding wordt gekenmerkt door een stuwwatertafel. De bodems zijn op veel plaatsen tijdens de winter en het voorjaar zeer nat en tijdens de zomer zeer droog.

Waarnemingen

Gebruikte afkortingen: MVZ = Maldegemveld Zuid en MVN = Maldegemveld Noord, GB = Guido Bonamie, HD = Hans De Blauwe, WD = Wouter Dekoninck, ML = Marc Lodewyckx, CM = Chantal Martens, GM = Georges Mertens, JR = Jorgen Ravoet, CS = Chris Snyers, MV = Michel Van Malderen en SW = Steve Wullaert.

Table 1. Overzicht van alle gevonden soorten.

Soort	Determinatie	Deelgebied	Opmerkingen
HEMIPTERA			
Corixidae			
<i>Sigara nigrolineata</i>	HD	MVZ	
Notonectidae			
<i>Notonecta viridis</i>	HD	MVZ	1 ad
Miridae			
<i>Deraeocoris flavilinea</i>	HD	MVN	1 nimf
<i>Capsus ater</i>	HD	MVN	3 ad
<i>Deraeocoris ruber</i>	HD	MVZ	1 ad
<i>Leptoptema dolabrata</i>	HD	MVZ	alg
Nabidae			
<i>Himacerus mirmicoides</i>	HD	?	2 ad
Lygaeidae			
<i>Trapezonotus desertus</i>	HD	MVZ	1 ex
<i>Kleidocerys resedae</i>	HD	MVZ	1 ex
Coreidae			
<i>Coreus marginatus</i>	HD	MVZ, MVN	1 ex
Acanthossomatidae			
<i>Acanthosoma haemorrhoidale</i>	HD	MVN	1 ex
<i>Elasmostethus interstinctus</i>	HD	MVZ	2 ex
Scutelleridae			
<i>Eurygaster testudinaria</i>	HD	MVZ	1 ad
Pentatomidae			
<i>Dolycoris baccarum</i>	HD	MVZ	1 ad
<i>Eysarcoris venustissimus</i>	HD	MVZ	
<i>Pentatoma rufipes</i>	HD	MVZ	1 nimf
Cercopidae			
<i>Cercopis vulnerata</i>	HD	MVN	2 ex
Aphrophoridae			
<i>Philaenus spumarius</i>	HD	MVZ, MVN	alg
<i>Aphrophora alni</i>	HD	MVZ	1 ex
Cicadellidae			
<i>Errastunus ocellaris</i>	HD	MVZ	2 ex
<i>Cicadella viridis</i>	HD	MVZ, MVN	alg
<i>Evacanthus acuminatus</i>	HD	MVZ	1 ex
<i>Thamnotettix dilutior</i>	HD	MVZ	1 ex
LEPIDOPTERA			
Eriocraniidae			
<i>Eriocrania salopiella</i>	SW, CS	MVZ	enkele mijnen op berk
Nepticulidae			
<i>Stigmella floslactella</i>	SW, CS	MVZ	2 mijnen op hazelaar
<i>Stigmella lapponica</i>	SW, CS	MVZ	vrij veel mijnen op berk
Bucculatricidae			
<i>Bucculatrix ulmella</i>	SW, CS	MVZ	1 mijn op eik
Coleophoridae			
<i>Coleophora laricella</i>	SW, CS	MVZ	verschillende mijnen op lork
<i>Coleophora spinella</i>	SW, CS	MVZ	enkele kokers op lijsterbes
Gracillariidae			
<i>Phyllonorycter nicellii</i>	SW, CS	MVZ	enkele mijnen op hazelaar
<i>Phyllonorycter strigulatella</i>	SW, CS	MVZ	5-tal mijnen op zwarte els
<i>Cameraria ohridella</i>	SW, CS	MVZ	massaal mijnen op paardenkastanje
Heliozelidae			
<i>Phylloporia bistrigella</i>	SW, CS	MVZ	een tweetal mijnen op berk

Soort	Determinatie	Deelgebied	Opmerkingen
Psychidae			
<i>Psyche casta</i>	SW, CS	MVZ	1 zakje
Geometridae			
<i>Macaria brunneata</i>	SW, CS	MVZ	2 imago's
<i>Camptogramma bilineata</i>	SW, CS	MVZ	1 imago
Noctuidae			
<i>Deltote bankiana</i>	SW, CS	MVZ	3 imago's
<i>Protodeltote pygarga</i>	SW, CS	MVZ	1 imago
Crambidae			
<i>Chrysoteuchia culmella</i>	SW, CS	MVZ	2 imago's
<i>Crambus lathoniellus</i>	SW, CS	MVZ	1 imago
Tortricidae			
<i>Ancylis obtusana</i>	SW, CS	MVZ	1 imago
<i>Anthophila fabriciana</i>	SW, CS	MVZ	1 imago
Arctiidae			
<i>Cybosia mesomella</i>	SW, CS	MVZ	1 imago
Nymphalidae			
<i>Limenitis camilla</i>	CM, HD	MVZ, MVN	1 imago MVZ, 2 imago's MVN
DIPTERA			
Cecidomyiidae			
<i>Mikiola fagi</i>	JR	MVZ	
Stratiomyidae			
<i>Chloromyia formosa</i>	CM, JR	MVZ, MVN	
Asilidae			
<i>Dioctria atricapilla</i>	CM, JR	MVZ	
<i>Dioctria cothurnata</i>	CM	MVZ	
<i>Dioctria hyalipennis</i>	CM	MVZ, MVN	
<i>Dioctria linearis</i>	CM	MVN	
<i>Eutolmus rufibarbis</i>	CM	MVZ	
<i>Leptogaster guttiventris</i>	CM	MVN	
<i>Neoitamus cyanurus</i>	CM	MVZ	
Syrphidae			
<i>Brachyopa insensilis</i>	CM	MVZ	larve in sapstroom <i>Aesculus hippocastanum</i>
<i>Brachypalpoides lentus</i>	CM	MVZ	
<i>Cheilosia albitarsis</i>	CM	MVZ, MVN	
<i>Cheilosia pagana</i>	CM	MVN	
<i>Chrysogaster solstitialis</i>	CM	MVN	
<i>Episyrphus balteatus</i>	CM	MVZ, MVN	
<i>Eristalis arbustorum</i>	CM	MVZ	
<i>Eristalis nemorum</i>	CM	MVZ, MVN	
<i>Eristalis pertinax</i>	CM	MVZ, MVN	
<i>Eristalis tenax</i>	CM	MVZ, MVN	
<i>Eupeodes corollae</i>	CM	MVZ	
<i>Helophilus pendulus</i>	CM	MVZ, MVN	
<i>Helophilus trivittatus</i>	CM	MVZ	
<i>Melanogaster hirtella</i>	CM	MVN	
<i>Myathropa florea</i>	CM	MVZ, MVN	
<i>Paragus haemorrhous</i>	CM	MVZ	
<i>Pipizella viduata</i>	CM	MVZ	
<i>Platycheirus albimanus</i>	CM	MVZ	
<i>Sphaerophoria scripta</i>	CM	MVZ	
<i>Syritta pipiens</i>	CM	MVZ	
<i>Volucella bombylans</i>	CM	MVZ, MVN	
<i>Xylota abiens</i>	CM	MVZ	

Soort	Determinatie	Deelgebied	Opmerkingen
<i>Xylota segnis</i>	CM	MVZ	
Conopidae			
<i>Conops flavipes</i>	CM	MVZ	
<i>Sicus ferrugineus</i>	CM	MVZ	
Platystomatidae			
<i>Rivellia syngenesiae</i>	JR	MVZ	
Tephritidae			
<i>Philophylla caesio</i>	CM	MVN	
<i>Urophora cardui</i>	JR	MVZ	
<i>Urophora stylata</i>	CM	MVZ	
<i>Xyphosia miliaria</i>	CM	MVN	
Muscidae			
<i>Graphomya maculata</i>	CM	MVN	
<i>Helina depuncta</i>	CM	MVN	
<i>Helina reversio</i>	CM	MVZ	
<i>Musca autumnalis</i>	CM	MVZ, MVN	
<i>Muscina levida</i>	CM	MVN	
<i>Phaonia fuscata</i>	CM	MVZ	
<i>Phaonia incana</i>	CM	MVZ, MVN	
<i>Polietes meridionalis</i>	CM	MVZ, MVN	
<i>Stomoxys calcitrans</i>	CM	MVZ	
COLEOPTERA			
Staphylinidae			
<i>Stenus boops</i>	ML	MVZ	
<i>Stenus nitidiusculus</i>	GB, ML	MVZ	gracht
<i>Calodera riparia</i>	ML	MVZ	
Carabidae			
<i>Acupalpus dubius</i>	MV, ML	MVZ	
<i>Amara plebeja</i>	MV	MVZ	
<i>Bembidion articulatum</i>	MV, ML	MVZ	
<i>Bembidion doris</i>	MV, ML	MVZ	
<i>Bembidion femoratum</i>	MV	MVZ	
<i>Bembidion lampros</i>	MV	MVZ	
<i>Bembidion lunulatum</i>	MV, ML	MVZ	
<i>Bembidion mannerheimii</i>	MV, ML	MVZ	
<i>Bembidion obliquum</i>	MV	MVZ	
<i>Bembidion varium</i>	ML	MVZ	
<i>Bradycellus harpalinus</i>	MV, GB	MVZ	heide
<i>Cicindela campestris</i>	MV	MVZ	
<i>Dyschirius globosus</i>	MV	MVZ	
<i>Dyschirius luedersi</i>	MV, ML	MVZ	
<i>Dyschirius politus</i>	MV	MVZ	
<i>Elaphrus cupreus</i>	MV	MVZ	
<i>Nebria brevicollis</i>	MV	MVZ	
<i>Notiophilus biguttatus</i>	GB	MVZ	heide
<i>Notiophilus substriatus</i>	MV, ML	MVZ	
<i>Oxypselaphus obscurus</i>	MV	MVZ	
<i>Paradromius linearis</i>	MV	MVZ	
<i>Pterostichus diligens</i>	GB	MVZ	gracht
<i>Pterostichus minor</i>	MV	MVZ	
<i>Stenolophus teutonius</i>	MV, GB	MVZ	gracht
Histeridae			
<i>Hister unicolor</i>	GB	MVZ	mest

Soort	Determinatie	Deelgebied	Opmerkingen
Hydrophilidae			
<i>Helophorus grandis</i>	GB	MVZ	veedrinkput
<i>Helophorus flavipes</i>	GB	MVZ	veedrinkput
<i>Coelostoma orbiculare</i>	GB	MVZ	veedrinkput
<i>Hydrobius fuscipes</i>	ML	MVZ	
Chrysomelidae			
<i>Crepidodera ferruginea</i>	GB	MVZ	gras
<i>Luperus longicornis</i>	GB	MVZ	gras
Scarabaeidae			
<i>Trichius sp.</i>	GB	MVZ	losse waarneming
<i>Melolontha melolontha</i>	GB	MVZ	losse waarneming
<i>Aphodius rufus</i>	GB	MVZ	losse waarneming
<i>Hoplia philanthis</i>	GB	MVZ	losse waarneming
Coccinellidae			
<i>Harmonia aryxidis</i>	GB	MVZ	losse waarneming
<i>Coccinella 7-punctata</i>	GB	MVZ	losse waarneming
<i>Thea 22-punctata</i>	GB	MVZ	losse waarneming
Cantharidae			
<i>Cantharis fulva</i>	GB	MVZ	losse waarneming
<i>Cantharis fusca</i>	GB	MVZ	losse waarneming
Cerambycidae			
<i>Leptura maculata</i>	GB	MVZ	losse waarneming
<i>Stenurella melanura</i>	GB	MVZ	losse waarneming
<i>Grammoptera ruficornis</i>	GB	MVZ	losse waarneming
<i>Leptura quadrifasciata</i>	GB	MVZ	
Curculionidae			
<i>Barypeithes pellucidus</i>	GB	MVZ	gracht
Helodidae			
<i>Microcara testacea</i>	GB, ML	MVZ	gracht
<i>Cyphon ochraceus</i>	ML	MVZ	
Dytiscidae			
<i>Agabus bipustulatus</i>	ML	MVZ	
<i>Rhanthus pulverosus</i>	ML	MVZ	
Hydraenidae			
<i>Helophorus grandis</i>	ML	MVZ	
<i>Helophorus guttulus</i>	ML	MVZ	
<i>Helophorus obscurus</i>	ML	MVZ	
HYMENOPTERA			
Formicidae			
<i>Formica fusca</i>	WD	MVZ	
<i>Lasius flavus</i>	WD	MVZ	
<i>Lasius fuliginosus</i>	WD	MVZ	
<i>Lasius niger</i>	WD	MVZ	
<i>Lasius platythorax</i>	WD, GM	MVZ, MVN	
<i>Leptothorax acervorum</i>	WD	MVZ	
<i>Myrmica ruginodis</i>	WD, GM	MVZ, MVN	
<i>Myrmica sabuleti</i>	WD	MVZ	
Vespidae			
<i>Vespa crabro</i>	JR	MVZ	
Crabronidae			
<i>Crabro scutellatus</i>	JR	MVZ	
<i>Cerceris rybyensis</i>	JR	MVZ	
<i>Lindenius albilabris</i>	JR	MVZ	

Resultaten en discussie

Er werden 159 taxa genoteerd, behorende tot 5 verschillende ordes van insecten. De Coleoptera en de Diptera zijn het best vertegenwoordigd in de soortenlijst.

De grote droogte tijdens het voorjaar had een negatieve invloed op het aantal soorten loopkevers dat kon worden waargenomen. Bovendien was er net een overgang naar een nieuwe generatie (een opvallend aantal kevers was niet volledig uitgehard). Toch werden er nog 21 soorten loopkevers en zandloopkevers verzameld, waarvan er 5 op de rode lijst voor Vlaanderen staan. *Bembidion doris*, *Bembidion mannerheimii*, *Bembidion obliquum* en *Dyschirius politus* zijn 'zeldzaam'. *Cicindela campestris* behoort tot de categorie 'achteruitgaand' (DESENDER *et al.*, 2008). *Bembidion doris* en *Bembidion obliquum* zijn typische soorten voor oevers van stilstaand oligotroof water. *Bembidion mannerheimii* is een bossoort. *Dyschirius politus* en *Cicindela campestris* zijn soorten van droge biotopen.

Ook voor de meeste zweefvliegen liep de vliegperiode van de eerste generatie op zijn einde. Bovendien was het te warm en te droog voor veel vliegactiviteit. Er werden slechts 23 soorten genoteerd. *Xylata abiens* is een zeldzame soort van oude, vochtige loofbossen. De larven van deze soort zijn saproxylisch en leven in sapstromen en dood hout. Ook de larven van *Brachyopa insensilis* zijn saproxylisch. Van deze soort werd een larve gevonden in een sapstroom van *Aesculus*

hippocastanum.

Bij de Muscidae dient *Polietes meridionalis* vermeld te worden. Het is de eerste keer dat deze soort gerapporteerd wordt voor België. De soort werd echter in 2011 reeds meermaals waargenomen in de regio (publicatie in voorbereiding).

Dankwoord

Onze dank gaat uit naar de beheerders van het Maldegemveld voor hun toelating tot het betreden van het gebied.

Referenties

- DE BEELDE T., 2002. - Herstel van een bijzonder heidebiotoop in het natuurreservaat het Maldegemveld (Oost-Vlaanderen): een tussentijdse balans. *Natuur. focus*, 1(2): 48-52.
- DESENDER K., DEKONINCK W. & MAES D. m.m.v. CREVECOEUR L., DUFRÈNE M., JACOBS M., LAMBRECHTS J., POLLET M., STASSEN E. & THYS N., 2008. - *Een nieuwe verspreidingsatlas van de loopkevers en zandloopkevers (Carabidae) in België*. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2008 (INBO.R.2008.13). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.
- MARTENS C., 2010. - Het landschap in het Meetjesland (deel 3): de veldgebieden. *Natuur en Landschap Meetjesland* 17(1): 5-8.
- MARTENS C. & VERSIGHEL J., 2011. - Zweefvliegen (Diptera: Syrphidae) in het Drongengoed en het Maldegemveld. *Natuurhistorisch Tijdschrift Meetjesland* 10(3-4): 4-40.